

KARATAY
BELEDİYESİ

KARATAY BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA

Merhaba

merhabahaber.com

f /akademiksayfalar

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

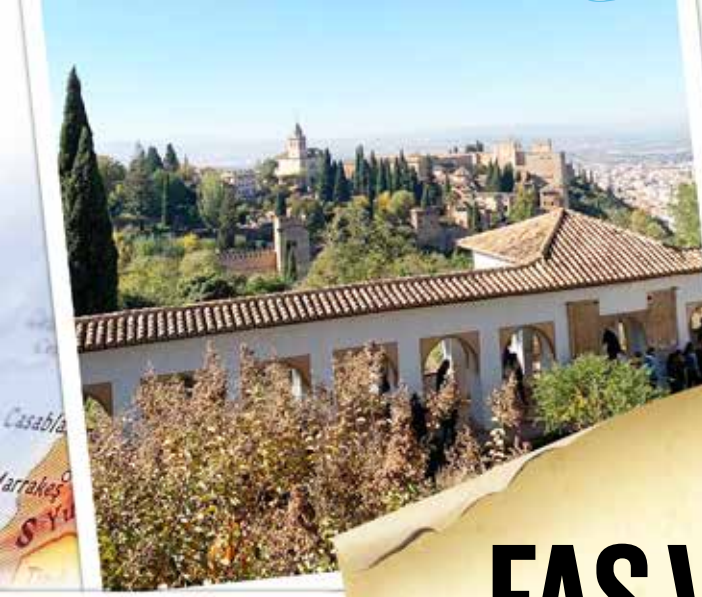
CİLT: 19 • SAYI: 8
11 MART 2020 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **Dr. Mehmet Ali UZ – Serdar CEYLAN**
maliaz@merhabagazetesi.com.tr - srceylan@hotmail.com

FAS VE İSPANYA

GEZİ
NOTLARI

-1-

Dr.
Mehmet
Ali Uz

ŞARK'I VE GARB'I TANIMAK

Türk dünyası hem dinen hem de ırken kardeşimizken, İslâm dünyası da dinen kardeşlerimizdir. Bu yüzden hem Türk dünyasını hem de İslâm âlemini tanımak mecburiyetindeyiz. Bu hususta ağır mesuliyetimiz var. Bunlarla birlik ve beraberliğimizi pekiştirmek münasebetlerimizi devam ettirmek gerekmektedir. Emperyalist güçler devamlı kendinden olmayan toplumlar arasına fitne, fesat so-

karak onları birbirine düşürmekte bazen de bunların çarpışmalarına zemin hazırladıktan sonra, kenara çekilip zevkle dökülen kanları seyretmektedir.

Yıllardır Afkanistan, Irak, Suriye ve Arakan'da akan kanların haddi hesabı yoktur. Bunu önlemenin tek yolu, güçlü olmaktan geçer. O da birlik ve kardeşliğin teessüsü ile mümkündür.

Hatırlanacağı üzere başta Amerika ve diğer emperyalist

güçler önce Afganistan'da sonra Irak ve Suriye'de pek çok kan dökülmesine sebep oldular. Hâlâ Orta Doğu'da huzur teessüs etmiş değil, edeceğe de benzemiyor. Milyonlarca insan yurdundan yuvasından oldu.

Amerika'nın yakın zamanda açıkladığı Kudüs'ü işgal projesine Mısır, Suudi Arabistan ve pek çok Arap emirliğinin ses çıkarmayıp, destek olması son derece üzücüdür.

Namık Kemal ne güzel söyler:

***Muini zalimin dünyada
erbab-ı denaettir
Köpektir zevk alan sayyad-ı
bînsafa hizmetten***

Türkiye'nin şiddetle tepki vermesi karşısında toplanan Arap Birliği Teşkilatı, halklarından çekindikleri için bütün Arap ülkeleri projeyi ittifakla kınamak mecburiyetinde kalmışlardır. Bu da gösteriyor ki, halkların uyarılmasına ve şuurlandırılmasına büyük ihtiyaç var. Şark'a ve Garb'a yapılan geziler daha çok bu amaçla yapılmalıdır.

Okuyucularımıza sunduğumuz gezi notları bu amaca matuf bir gezidir... Gezilen yerlerin dünü ve bugünü dikkate alınmıştır. Bayrak şairimiz Arif Nihat Asya'nın da ifade ettiği gibi, bir zamanlar bizim olan topraklarda pasaportumuz sorulsa da bıkmadan, usanmadan bu ülkeler ile münasebetlerimiz devam ettirilmelidir.

Bir umre ziyaretimizde Harem'de genç ve orta yaşlı insanlardan oluşan bir Azeri grupla karşılaşmıştım. Bir süre sohbet ettik. Adamlar, uzun zamandan

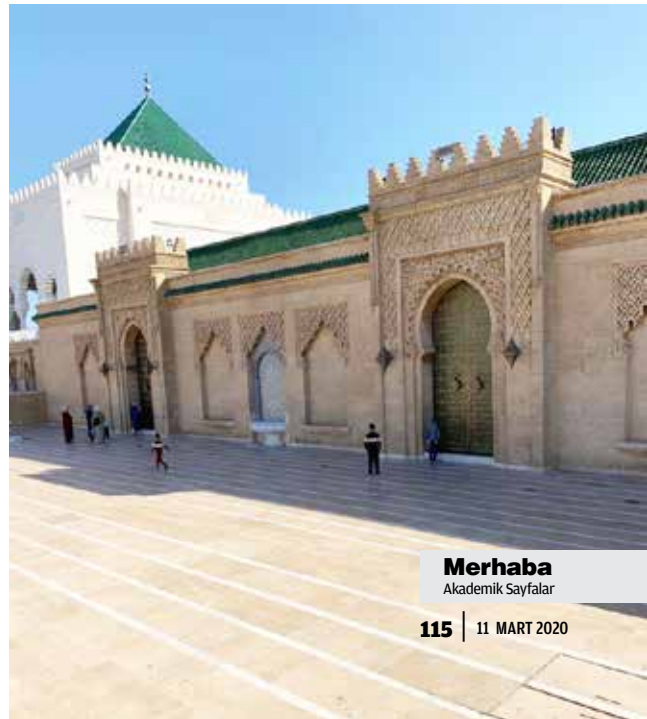
beri görüşmediği yakın bir akrabalarıyla karşılaşmış gibi sevin-diler. Bizi gerçekten herkes çok seviyor.

Ben bu satırları kaleme alırken İdlib'den hain saldırı sonucu 34 şehit verdiğimiz haberi geldi. İman ehlinin bir millet olduğu gibi, küfür ehli de bir millettir. Bunların Amerikan, Alman, Fransız veya Rus olması fark etmiyor. Zira hiç biri verdiği sözü tutmuyor ve düşmanlıklarını devam ettiriyor. Daha doğrusu hiç birine güvenilmiyor. Ahh bu gerçeği, bazı hain ve gafil Arap yöneticilere de anlatabilsek. Yapacağımız tek şey kalıyor; o da halk olarak biri birimize destek olmak.

İki bölümden oluşan gezi notlarının birinci bölümünü bugün, ikinci bölümünü de gelecek hafta neşredeceğiz.

Gezi hatıralarını bizimle paylaşan H. Reyhan Tütüncü Hanım'a teşekkür borçlu olduğumuzu ifade ederken, okuyucularımızı bu güzel gezi notları ile baş başa bırakıyorum.

Selâm ve dua ile...

H. Reyhan
Tütüncü

GEZİ NOTLARI: 1. BÖLÜM

YENİ CAZİBE MERKEZİ FAS VE MAHSUN ENDÜLÜS (1)

Insan Şark'ıda Garb'ıda görüp gezmeli. Bu yolla insanın bilgi ve görgüsü artar, ufku genişler. Mukayese ve değerlendirme fırsatı bulur.

Atalarımız: “Çok gezen mi, çok okuyan mı” mukayesesini boşuna yapmamış. Yalnız insanın yurt dışı seyahatlerden önce kendi ülkesinin güzelliklerini ve tarihi eserlerini görüp tanınması gerektiğini düşünürüm.

Zaman zaman yurt dışı seyahatlerine çıkıyoruz. Son gezilerimizden birisi de Fas ve İspanya'ya oldu. Gezi hatıralarımı ve düşüncelerimi okuyucularıyla paylaşmak isterim.

Bu seyahatimizde Konya'dan hareketle sabah gün ağarmadan İstanbul'un yeni havalimanına ulaştık. Pasaport işlemlerinin ardından bir müddet oturup dinlendik. Sonra da bu muhteşem havaalanını gezdik. Gerçekten çok büyük, çok güzel, tam da İs-

tanbul'umuza yakışan bir eser olmuş.

Aynı gün saat 11.00'de dâhil olduğumuz grupla Fas'a doğru uçuşa geçtik. Dört buçuk saatlik bir yolculuktan sonra oranın saati ile 13.00'de Kazablankaya'ya indik. Bu şehir, Kazablanka filmiyle meşhur olmuş, birçok insan bu sebeple burayı görmek istemiştir. Aslında filmin hiçbir sahnesi burada çekilmemiş.

Havaalanında bizi rehberimiz Oktay Bey karşıladı. Bir müddet şehri otobüs ile dolaştık. Özellikle Sayfiyesi Alfa bizi tropik ağaçları, yeşil alanları ve müstakil evleri ile huzurla karşıladı, insan bunu hissediyor.

Semtin binalarının az katlı olması dikkatimizi çekti. Atlas Okyanusu kıyısında sahilde yürüyüş yaptık. Denize göre okyanus biraz ürkütücü, rengi daha koyu ve dalgaları da kademeli şekilde çok fazlaydı. Birtakım tesisler ya-

nında, anında pişirilip, satışa sunulan yerel lezzetlerin hazırlandığı işletmeler vardı. Arkadaşlarımızdan bu yiyeceklerin tadına bakanlar oldu, ama bize seyretmek yetti.

FAS

Rehberimiz bizi gezdirirken bir yandan da Fas'a dair bilgiler veriyordu. Fas'ın kuruluşu milattan önceye kadar gidiyor. Fas'ın resmi adı El-Memleket'ül Mağribiye'dir. Avrupa'da Morocco isimleriyle tanımlanır. Nüfusu 32 milyon civarında olup, 447,000 kilometrekare yüzölçümüne sahiptir.

Fas nüfusunun büyük bir kısmını berberi asıllı insanlar teşkil eder. Bir kısmı da Araplardan oluşur.

Fas'ın para birimi dirhemdir. Euro da kullanılan paralardandır. Gezimizi turla yaptığımız için fazla bir harcamaya gerek duymadık. Yaptığımız küçük alışverişlerde fiyatların Türkiye'den çok farklı olmadığını söyleyebiliriz.

Ekonomisi daha çok turizme dayanıyor. Bir miktar balık ihracatı da yapıyor.

Mimaride, önceleri Roma ve Bizans etkisi görülürken, Müslümanlar Endülüs'ten çıkarıldıktan sonra, göç edenlerle birlikte Endülüs mimarisi ağırlık kazanmıştır.

Fas, diğer Kuzey Afrika ülkeleri Cezayir, Mısır vs. gibi I. Dünya Savaşında, Osmanlı'nın çöküşünden sonra kaleme çizilen sınırlarla ortaya çıkmış bir devlet değil.

1700'lü yıllarda dönemin emirlerinin birçok mücadelesin-

Atlas okyanusu

den sonra kurulmuş kadim bir sultanlık.

Kısa bir dönem Fas topraklarının bir kısmı, Osmanlı idaresine geçmişse de ülkeyi çoğunlukla kendi emirleri yönetmiş. Onlar da Osmanlı İmparatorluğu ile iyi ilişkiler kurmaya çalışmışlar.

I. Dünya Savaşından önce, İmparatorluğumuzun zayıflamasıyla, Kuzey Afrika kıyıları Avrupa ülkeleri tarafından işgal ediliyor. Fas'ın o dönemdeki sultanı bunların içinden Fransa ile madda antlaşması yapmak istiyor. 1957'ye kadar onların sömürgesi oluyorlar. Böylece Fas savaşa girmemiş, yakılıp yıkılmamış oluyor. Her ne kadar fiilen harp görmemişlerse de, Fas toprakları Afrika ticareti için, batılı işadamlarına uygun hale getirilmiş.

Marakeş'deki Bahía Sarayı'ndan görüntüler

Bu nedenle pek çok Fransız ve İspanyol buraya yerleşiyor. Kendi dillerini de yönetim ve eğitimde mecbur tutuyorlar. Hala yaygın olarak Fransızca kullanılıyor.⁽¹⁾

Giyim-kuşamları bize çok benziyor. Hanımlardan başı açık olan da var kapalı olan da, pantolonlusu da var elbiselisi de.

Özellikle Marakeş gibi iç kısımlara gidildikçe, geleneksel Arap kıyafetli kadın ve erkeklere daha çok rastlanıyor. Hanımlar çarşıdan ziyade kendilerine özgü bir modeli olan elbise giyorlar. Gençler kot pantolon ve gömlek giymeyi tercih ediyorlar.

Tajin dedikleri çok ünlü bir yemekleri var. Aslında bu bir tür topraktan yapılmış güveç kabı. İçinde et, tavuk ve balık pişiriyorlar. Ağız tadımıza ters gelen yiyecek ve baharatlar olsa da karnımızı doyurmakta sıkıntı çekmedik.

Fas'ta dikkatimizi çeken bir şey daha oldu. Fas plastik poşet yasağı koymuş. Bunun yerine bez torbalar kullanıyorlar. Demek ki çevre konusunda bizden daha hassaslar. Maalesef biz bu yasağı halâ getiremedik.

BATI KÜLTÜRÜNÜN VE EMPERYALİZMİNİN KALINTILARI

Osmanlı'nın elinden çıkan pek çok ülkede olduğu gibi Fas'ta da tuvaletlerde su tesisatı yoktu. Bir Müslüman olarak İspanya'da bunu normal karşılasak da Fas'ta çok yadırgadık.

İşte bunlar ve benzerleri batı

(1) Geniş bilgi için bkz, Mustafa L. Bilge, DİA, İstanbul 1995, 12/191-192

medeniyetinin (!) kalıntılarından bazılarıdır. Daha önceki Bosna-Hersek ve Özbekistan gezilerimizde de aynı duruma tanık olmuştuk.

Yalnız, rehberimiz Faslıların evlerinde taharet musluğu olmasa da, maşrapa kullandıklarını söyledi. Oradaki bu uygulama bize çok ağır geldi.

FASLI GELİNLERİMİZ

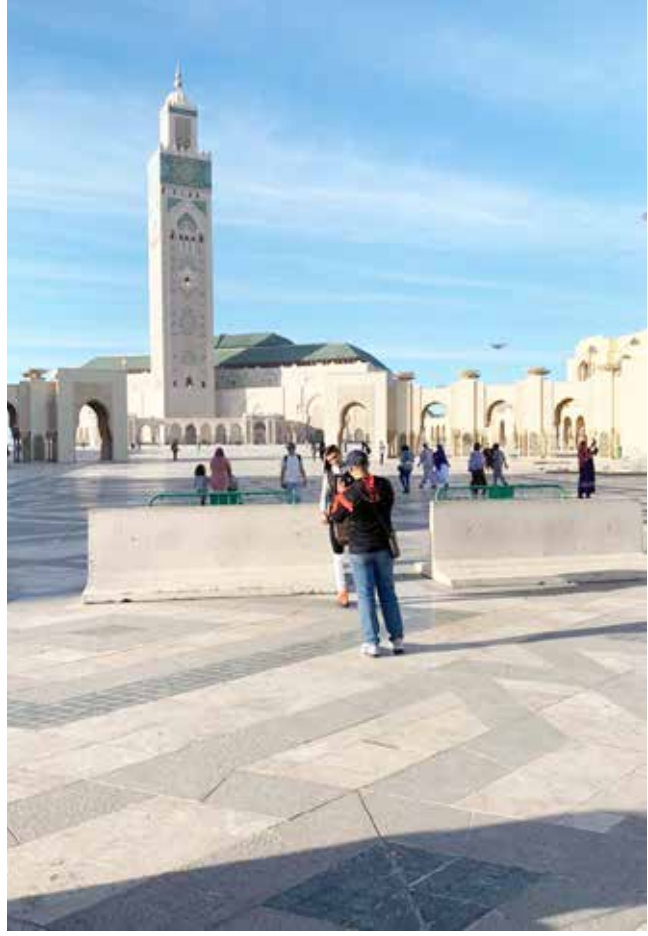
Bu arada çevreden ve basın-dan duyduğumuz kadarıyla, pek çok Faslı gelinimiz varmış. Bunu Konya'da da görüyoruz.

Rehberimizin dediğine göre Fas'ta erkek nüfusu kadın nüfusuna göre daha düşük.

Hal böyle olunca, oradan gelin getirmek, her iki taraf için de cazip hale geliyor. Onların bize olan teveccühü, Faslı hanımlardan memnun kalınması, bu gelinlerin sayısını her geçen gün artırıyor. Ne diyelim Allah mutluluklarını ziyade etsin inşallah.

II. HASAN CAMİİ

Hoş bir gezintinin ardından ikinci namazını kılmak için meşhur II. Hasan Camisine doğru yola çıktık. Rehberimiz açık olursa namazımızı orada kılabilceğimizi söyledi. Namaz saatleri dışında böyle önemli bir caminin kapalı oluşunu çok yadırgadık. Biz bunu yönetimdeki sıkıntıya bağlasak da, rehberimiz Faslıların dindar insanlar olduğunu, namazlarını biraz bekleyerek ilk vaktinde kıldığını, böylece caminin devamlı açık olmasına gerek olmadığını söyledi. Neyse ki biz cemaate yetiştik de, namazı dışarıda eda etmek zorunda kalmadık.

2. Hasan Cami

II. Hasan Camii dünyanın en büyük camilerinden biri. Okyanus doldurularak Fas mimarisine uygun bir tarzda, minaresi de kare ebatlı, dikdörtgen şeklinde yapılmış.

1980 yılında yapımına başlanan cami, 13 yılda bitirilmiş. Biz caminin bulunduğu alana geldiğimizde muhteşem ve masalimsi bir eserle karşılaştık. Çevre düzeni de çok hoş, içi ise geleneksel el sanatlarıyla bezenmiş. Tarz olarak bizimkilerden çok farklı, güzel, hoş ama ben kendi camilerimizi daha huzurlu buluyorum.

Rehberimiz Oktay Bey Fransızca'yı çok güzel konuşan Galatasaray Lisesi mezunu, kibar bir

beyefendi.

Tabi seyahat ettiğiniz yerlere rehberinizin gözüyle bakıyorsunuz. Uzun yıllar orada yaşamış, Faslı bir hanımla da evli olan rehberimize bütün merak ettiklerimizi sorduk.

Bu ülkede evlilik ve miras hukukunda şeriat, diğer konularda farklı kanunlar geçerli imiş.

TÜRK DİZİLERİ

Diğer Arap ülkelerinde olduğu gibi Türk dizileri burada da çokça seyrediliyormuş ve ahlakî zaaf getirdiği gerekçesiyle bazı insanlar dizilerin seyrine karşı çıkıyorlarmış. Haksız da sayılmazlar. Hatta bu dizilerden Türkçeyi öğrenen gençler bile olmuş. Bu durumun bize nasıl bir sorumluluk yüklediğini, aslında bunu fırsata çevirebilirsek gençleri doğruya ve iyiye yönlendirecek dünya ve Türkiye gerçeklerini en güzel şekilde anlatacak bir imkân olduğunu, bu vesileyle bir kez daha gördük.

Fas'ın dar sokaklarında dolaşırken küçük bir kasap dükkânında Diriliş Ertuğrul Dizisi seyrediliyordu.

Böyle tarihimizi, örf ve adetlerimizi, dinimizi anlatan ve bizi biz yapan diziler ülkemizde de ilgiyle takip ediliyor.

Yüzümüzü ağartan böylesi yapımların artmasını dileyerek oradan ayrıldık.

MENFİ BİR PROPAGANDA

İçimizi sızlatan bir örnek de rehberimizin kayınvalidesinden... Olmadık bir zamanda kızının evine gelen Faslı Hanım damadına: **“Sizinkiler Suriye’yi işgal etmiş.”** diyerek Barış Pınarı Harekâtı hakkında açıklama istemiş.

Tabi ki belirli bir Arap medyası tarafından yönlendirilen haberler böyle çarpıtılarak çok da dindar bir insan olduğunu söylediği bu hanıma bile Türkleri iş-

Fas'ın dar sokaklarında dolaşırken küçük bir kasap dükkânında Diriliş Ertuğrul Dizisi seyrediliyordu

Marakeş'deki Kiyamet Meydanı'nın akşam görüntüsü

galci olarak tanıtmış.

Bu konularda çok dikkatli olmak ve yapılan işleri dünyaya iyi anlatmak gerektiğini düşünüyorum.

Bir tarafta Amerika ve İsrail'in başını çektiği düşman grup, diğer tarafta içte ve dışta yardım ve yataklık eden hainler gurubu... Bir de bunlara gafilleri eklerseniz Türkiye'nin işinin ne kadar zor olduğu anlaşılır.

MARAKEŞ

Fas'ta ikinci durağımız Mara-

keş. Marakeş'in dar sokaklarında dolaşırken pek çok Faslı genç ve esnafın ilgisiyle karşılaştık.

İşte kardeş ülkeler arasında da olması gereken şey bu ilgi ve yakınlığın artması.

Türk ve İslam dünyasına yapılacak gezilerin amacı da bu olmalı. Türkiye ve Erdoğan sloganlarıyla bizimle iletişim kurmaya çalışıyorlardı. Benimle de konuşmak isteyen hanımlar oldu. Yabancı dil bilmeyişimize böyle zamanlarda çok hayıflanıyorum.

Dünyanın öbür tarafındaki

kardeşlerimizle ya da bizimle iletişim kurmak isteyen diğer milletlerle konuşmak isterdim.

Fas, hoş ve egzotik bir ülke, Fas'ın özelliklerini aksettiren şehirlerde Marakeş, ardından Kasablanka geliyor.

Marakeş de çok ilginç bir meydan var. Unesco'nun da korunması gereken dünya mirası listesine aldığı Kiyamet Meydanı... Orada yok yok. Yılan oynatanlar, maymun göstericileri, meddahlar, dövmeciler, hatta az kullanılmış protez diş getiren seyyar dişçiler bile var! Aynı yerde seyyar lokantalar dizi dizi pişirilmiş kelleler, etler ve salyangozlar var. Onların mezhebi Malikilerde salyangoz yemek mübahmış. Bolca da meyve suyu sikan satıcılar

vardı. Meydan akşamları daha bir renkleniyor, çokça insanın eğlenip vakit geçireceği karnını doyuracağı bir alana dönüşüyor.

SÜLEYMAN CEZÜLÎ, ABDÜLAZİZ DEBBAĞ VE KADI İYÂZ'IN TÜRBELERİNİ ZİYARET

O meydandan ayrılıp, dar sokaklardan geçerek meşhur Delâ'ilü'l Hayrât'ın yazarı Muhammed Bin Süleyman Cezûlî Hazretleri'nin türbesini ziyaret ettik.

Cezûlî Hazretleri o dönemin önemli ilim ve tasavvuf adamlarından olup Şazeliyye tarikatına mensuptu. Aynı zamanda Şazeliyye tarikatının Cezûliyye kolunun kurucusudur. Hanımının geceleri evden ayrıldığını fark ediyor. Eşine: **“Nereye gidiyor-sun?”** diye sorduğunda: **“Beni Mekke'ye ve Medine'ye götürüyorlar”** cevabını alıyor. Bunu nasıl elde ettiğini öğrenmek istiyor. **“Bir Salâvat-ı Şerife okuyarak”** buna nail olduğunu ifade ediyor. Eşi bu Salâvatı-Şerife'yi söyleyemeyeceğini, ancak bütün salâvatları bir kitapta toplanmasını, eğer o salâvat kitabın içinde varsa onu açıklayabileceğini ifade ediyor. Bunun üzerine bütün salâvatları Delâ'ilü'l Hayrât adlı kitapta toplayan Cezûlî Hazretlerinin eşi salâvatların iki yerde geçtiğini söylüyor.

Peygamber soyundan olduğu kabul edilen Cezûlî Hazretlerinin başka kitapları da var ama en yaygın olanı Delâ'ilü'l Hayrât'tır. Onun bu eseri yanında Hizbü'l-Felâh ve Hizbü'l-Cezûlî adlı iki evradı daha vardır.

Dönemin yöneticileri böyle

Süleyman Cezuli Hz. türbesi

değerli âlimleri yanlarına alarak onları kullanmaya çalışıyorlar. Cezûlî, Emirlerin doğru kararlarını onaylıyor, ama yanlışlarını da eleştirince bu durum yöneticilerin hoşuna gitmiyor.

16 Rebîülevvel 870 /6 Kasım 1465 tarihinde bir sabah namazında secdede iken vefat ediyor. Onun ölümünü şüpheli bulan talebeleri, zehirlendiğini düşünerek, emire karşı savaş açıyorlar. Hayatlarında hiç kılıç kullanmayan bu kalem ehli, Cezûlî Hazretlerinin cesedini yanlarına alarak savaşa kalkışıyor ve emir taraftarlarını yeniyorlar.

Onun hiç bozulmamış cesediyle, girdikleri her savaşı kazanınca, kendi köyü de dâhil olmak üzere birçok yerin ahalişi onun kendi topraklarına gömülmesini istiyorlar.⁽²⁾

Yapılan birçok mücadeleden sonra, zamanın emiri tarafından şimdiki sandukasının bulunduğu türbeye defnettiriliyor. Üzeri de açılmayacak şekilde çinilerle, taşlarla örülüp kapatılıyor. Burası gerçekten çok feyizli ve etkileyici bir mekân...

Dualarımızı edip hatimlerimizi bağışlayarak, ikinci namazımızı da bitişik camide kılıp oradan

ayrılıyoruz.

Daha sonra yine ara sokaklardan geçerek Abdülaziz Debbağ Hazretlerinin kabrini ziyaret ediyoruz. Ünvanından dericilikle uğraştığı anlaşılıyor. O da Hazreti Hasan soyundan gelmiş Allah dostlarından biri. Vefatından sonra bir talebesi onun söylediklerinden Kitab'ül İbriz adlı eseri yazıyor. İlk eğitimini Hızır Aleyhisselam'dan alan Abdülaziz Debbağ Hazretleri'nin, Hazreti Ebubekir kolundan gelen tarikat silsilesinden, zamanın Gavsı olduğu anlatılıyor. Buradan geçerken dar sokaklarda halkın yaşantısının, bizim 30-40 sene önceki halimizde olduğunu görüyoruz. Dericiler, demirciler, ahşap işleri gibi pek çok el sanatı yol üzerindeki dükkânlarda arz-ı endam ediyor, meraklısına sunuluyor.

Marakeş'deki uğrak yerlerimizden biri de Manera Bahçeleri oldu. Zeytinliklerle çevrili, çok geniş bir alanın orta kısmında epeyce eskilerden kalma çok büyük bir havuz var.

Fas'ın iç kısımları ve Marakeş Akdeniz'e ve okyanusa uzak yerler. Burada yaşayan insanlara askeri eğitim vermek ve donanma gücünü kuvvetlendirmek için bu havuzu kullanıyorlar.

Üç metre derinliğinde ve ol-

(2) Süleyman Uludağ, DİA, İstanbul 1993, 7/515

Manera bahçesindeki havuz

dukça büyük bir havuzdu. Eskiden yüzme eğitimi için kullanılmış, şu an ise bir takım törenlerin yapıldığı bir süs havuzu gibi değerlendiriliyor. Biz oradayken havuz kenarında bir ûdî bize tanıdık eserlerden bir konser verdi. İlk defa böyle bir manzara ile karşılaştım. Daha sonra gittiğimiz Endülüs bölgesinde de böyle gitar çalarak ya da Flamenko yaparak üç-beş kuruş elde etmek isteyen insanlar gördük.

Marakeş'deki bir başka gezi durağımız da Bahia Sarayı oldu. Gerçekten Fas kültürünü yansıtan nefis bir sanat eseri...

Her tarafında, her oymasında, her çinisinde ayrı bir güzellik var. Tek kat yapılan sarayda odalar, harem halkının kullanacağı iç avlular muhteşem.

Giriş bölgesine mahkeme salonu yapılmış, davalar burada görülüyor. Zaten sahibi de bir kadı. Kadı Ahmet zamanın sultanı ile bir gezide iken, sultan ölür. Kadı bu olayı gizler, veliaht olması gereken sultanın büyük oğlunu değil de, ufak yaştaki öbür oğlunu, çocuğun annesiyle anlaşarak

tahta çıkarır. Bu arada bir kısmı kendi mülkü olan bu alana, bir saray yaptırır. Ama beş sene sonra kendisi de ölür.

Bir diğer ziyaret güzergâhımız da Kâdî İyâz'ın kabri oldu. M.1083 sonlarında Sebte'de dünyaya gelen Kâdî İyâz, Endülüs'te kadılık yapmış değerli bir ilim adamı.

Temel dini bilgileri doğduğu yerde aldıktan sonra, hadis tahsil etmek için Endülüs'e gitti. 100 civarında âlimden ya bizzat istifade etmiş ya da mektuplaşarak icazet almıştır. Hadis ve tarih konularında söz sahibi bir zattır. Sebte ve Gırnata kadılıklarında bulundu. Onun tarafsız hükümlerini hazmedemediği için dönemin meliki tarafından görevine son verilmiştir. Kırk kadar kitap yazmışsa da, ülkemizde Şifa-i Şerif adlı eseriyle tanınmıştır.

Türbesi şu an tadilatla, kapalı olmasına rağmen bizim için açıttılar. Biz de Fatihalarımızı okuyup, ziyaretimizi tamamladık.⁽³⁾

ARGAN YAĞI

Fas'a ait bir başka değer de argan yağı. Turumuz bizi bir argan yağı imalathanesi ve satış yerine götürdü.

Argan bitkisi sadece bu coğrafyada yetişiyormuş. İki çam fıstığı büyüklüğü ve şeklindeki bu bitkiyi, orada çalışan hanımlardan bir kısmı kırıyor, biri de taş değirmende çekiyor. İşlendikten sonra sürümü kolay, cilt tarafından çok çabuk emilen bir kozmetik ürün haline geliyor.

(3) M. Yaşar Kandemir, DİA, İstanbul 2001, 24/116-117

Argan yağı imalathanesinde çalışan kadınlar

Bu etkiyi ilk defa Fransızlar fark etmiş. Nüfus sayımı sırasında aralarında neredeyse 20 yaş fark bulunan iki kardeşin ikiz gibi olduklarını görmüşler. Araştırmalarında genç görünen kardeşin devamlı argan yağı elde etmekte uğraştığı, çalışırken eline yüzüne sürmek gibi hareketlerde bulununca da bu yağın cilde çok iyi geldiğini keşfetmişler.

Bugün Fransa'da kozmetik sanayi çok gelişmiş, üretimde çok miktarda argan yağı kullanılıyor.

Turumuzdaki bazı kişilere bu yağ sipariş edilmiş. Fiyat araştırması yapanlar bile olmuş. Biz de bu doğal nimetten faydalanmak için argan yağı alışverişimizi yaptık.

Dolu dolu geçirdiğimiz Marakeş ziyaretinden sonra başkent Rabat'a doğru yola çıktık.

RABAT VE TANCA

Rabat, güzel ve modern bir şehir... Orada, Kraliyet sarayını ve bahçesini gezdik. Sarayın içine

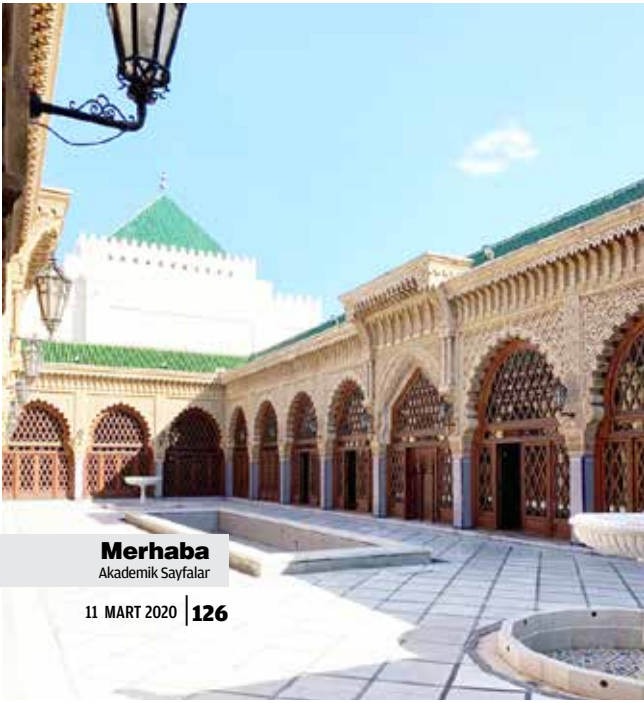

Rabattaki 5. Muhammed Türbesi.

giremedik tabii ki. Zaten kral şuan burada oturmuyormuş. Prens iken kaldığı yazlık sarayda ikamet ediyormuş. Bundan önce kral olan V. Muhammed Türbesi çok ilgimizi çekti. Kapıda özel kıyafetli atlı askerler nöbet tutuyordu. Önce bir buçuk kat seviye-

sinde merdivenle yukarı çıkılıyor, içeri girdiğimizde, kenarlar da balkon gibi bırakılmış alandan tekrar iki kat aşağı seviyesinde yapılmış sultanın türbesini görüyoruz. Bir köşede Kur'an-ı Kerim okuyan bir hoca vardı. Biz de Fatihalarımızı okuyarak oradan ayrıldık.

Rabat'ta Körfez dedikleri iki şehri birbirinden ayıran, bizim İstanbul Boğazı gibi, ama çok daha küçüğü, denizden ayrılan bir bölüm var. Burası çok hoş bir seyir alanı... Biz de bir müddet kıyıda oturup manzarayı seyrettik ve fotoğraf çektiydik. Rabat'ın günlük ve gecelik nüfusu birbirinden çok farklıymış. Bir milyon civarında insan gündüz Rabat'ta yaşıyor ve çalışırken, günün sonunda körfezden köprüyle karşı şehre geçiyor. Çünkü Rabat'ta kiralara çok

Rabatta iki şehri ayıran körfez

yüksekmiş, insanlar da böyle bir çözüm bulmuşlar.

Rabat'tan ayrılıp 250 km. uzaktaki Tanca'ya hareket ettik. Böyle seyahatlerde vaktimizin büyük bir kısmı şehirlerarası yollarda geçiyor. Rehberimizin anlatımları ve tur arkadaşlarımızın ikramları ile yolculuğumuz zevkli hale geliyor. Tur grubumuz gerçekten çok iyi, uyumlu insanlar. Böyle bir grupla seyahat etmek büyük bir şans... Rehberimizin anlattığı ilginç bir bilgi de Fas'a yılda sadece 7 gün yağmur yağıyor. Ama yine de tarlalardan birkaç dönem tarım yapılarak, ürün alınabiliyor. Hem daha az suya ihtiyaç duyan bitkiler seçiliyor, hem de okyanusun aşırı nemliyle gece ıslanan tarlalarda bitkilerin su ihtiyacı gideriliyormuş.

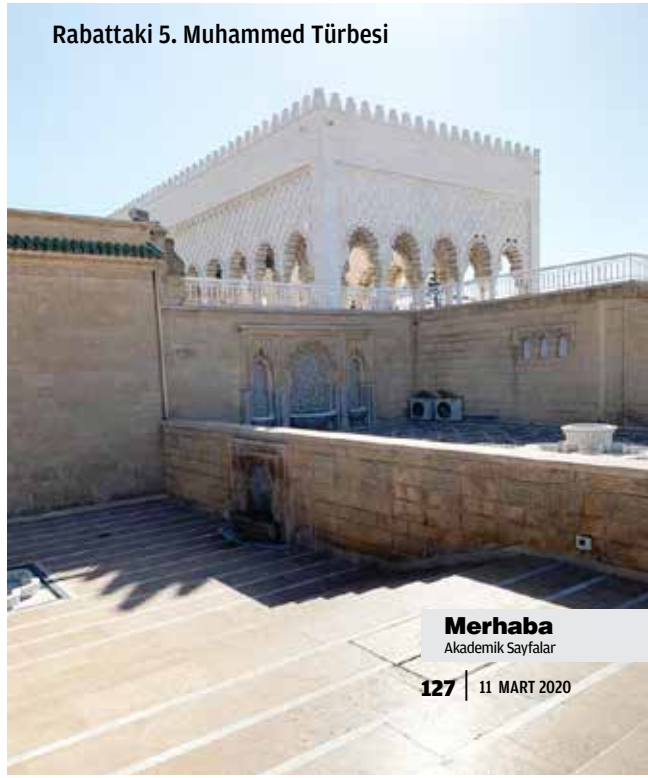
Turistik alanlarda dolaşırken başka Türk gruplarına da rastladık. Fas, her kesimden insanların dikkatini çeken gizemli bir ülke... Hatta tek başına buralara gelip de, özellikle yürüyerek dolaşma-

yı tavsiye eden insanlarda var.

Bu arada akşamüstü Tanca'ya vardık. Tanca yüksek katlı binaları, alışveriş merkezleriyle modern, hoş ve Avrupaî bir şehir görünümünde...

Akşam yemeğinden sonra gruptaki bayanlarla okyanus kıyısında yürüyüşe çıktık. Geniş

Rabattaki 5. Muhammed Türbesi

5. Muhammed Türbesi içi

caddeleri, ışıltılı mekânları ile çok çekici bir yerleşim merkezi. Tanca hoşumuza gitse de, Marakeş'deki manevi havayı burada bulamadık.

Limana varmak için yola çıktığımızda, bizim Boğaz Köprüsündeki Avrasya koşusu gibi insanların sahildeki caddeyi doldurduklarını gördük. Şoförümüz farklı sokaklardan limana geçmeyi denediyse de başarılı olmadı. Sonunda polisten izin alındı, bizim otobüs caddeye çıktı. İnsanlar üzerimize doğru koşuyordu, bu nedenle bir müddet kenarda bekledik, onlar geçtikten sonra salimen limana ulaştık.

Limanda bir müddet bilet için bekledik. Pek çok yerde Tarifa yazılı levhaya rastladım. Bunu, tarife olarak yorumlamıştım. Ama Tarifa karşı tarafta İspanya kıyılarına çıktığımız kentin ismiymiş. Orada Endülüs'ten kalma pek çok sokak ve yer isimleri değişmemiş, sadece kelimeler biraz farklılaşmış.

Bu güzel topraklardan ve kardeş ülkeden ayrılmanın hüznüyle Fas'a elveda dedik.

5. Muhammed Türbesi önündeki meydan

Rabattaki 5. Muhammed Türbesi yanındaki cami

